

VAN

DE KRITIEK

Hoe wordt men een succesvol schrijver? Het schrijven van goede boeken is niet voldoende. Men moet meedraaien in het media-circus: van signeersessies tot televisiespelletjes, van tijdschriftartikelen tot radio-interviews. De moderne schrijver dient zich 'interactief' en 'multimediaal' op te stellen. Anders dreigt onheroepelijk de vergetelheid.

De recensenten mogen tegen me tekeergaan zoveel ze willen; voor mijn part daalt de verkoop. Waar ik bang voor ben geweest is dat ik als te verwaarlozen was afgedaan", schrijft *Virginia Woolf* op 12 april 1921. Haar dagboeken, die een periode bestrijken van 1918 tot een paar weken voor haar dood in 1941, bevatten heel wat notities over de literaire kritiek. In de loop van haar schrijversleven heeft ze zich vaak ernstig zorgen gemaakt over wat de recensenten van haar werk zouden vinden. "Inmiddels zijn we de fatale week ingegaan en moet ik me maar instellen op een forse terugslag. Het wordt vast een bezoeking", schrijft ze in het voorjaar van 1937, als haar boek 'The Years' net uit is. Maar hoe de kritieken ook uitvielen, over gebrek aan aandacht heeft ze vrijwel nooit te klagen gehad. Elk van haar boeken werd uitgebreid en door gerenommeerde critici besproken.

Wat *Virginia Woolf* aan het begin van haar carrière in 1921 de meeste zorgen baarde - het risico dat de literaire pers haar volkomen zou negeren - geldt ook vandaag de dag nog als een van de grootste gevaren die de (beginnende) schrijver bedreigen. Het is bekend dat de aandacht van de critici uitgaat naar een beperkt aantal titels. Een relatief kleine groep auteurs staat volop in de belangstelling: hun werk krijgt in elke krant en in ieder tijdschrift een bespreking, zij worden keer op keer geïnterviewd en treden op in praatshows op de te-

levisie. Hun werk domineert de bestsellerlijsten.

Daarnaast is er jaarlijks een enorme berg nieuwe boeken die door de critici zonder meer terzijde wordt gelegd. Een groeiende berg, meent literatuurwetenschapster *Susanne Janssen*, die onlangs aan de Erasmusuniversiteit te Rotterdam promoveerde op een onderzoek naar 'variaties en patronen in de aandacht van de literatuurkritiek'. Terwijl het aanbod van nieuwe titels nog altijd toeneemt - in 1991 was er sprake van een groei van bijna vijftig procent ten opzichte van 1978 - bleef het absolute aantal titels dat op z'n minst één recensie kreeg over diezelfde periode min of meer gelijk, aldus Janssen. Ze merkt op dat de verdeling van de totale hoeveelheid recensies over het aanbod van nieuwe titels er de afgelopen jaren alleen maar schever op geworden is. De aandacht van de critici spitst zich steeds meer toe op een beperkt aantal nieuwe uitgaven. Ging in 1978 veertig procent van de literair-kritische aandacht naar slechts tien procent van de nieuwe titels, in 1991 had zestig procent van alle recensies betrekking op dezelfde tien procent van het aanbod.

Mythe

Hoe gaat de criticus bij zijn hoogst belangrijke selectie te werk? Waarom het ene boek wel en het andere niet? "Dat ruik je," zegt recensente *Diny Schouten*. "Na een paar bladzijden weet je al genoeg, soms knap je al af

A

AAD MEIJER